

Búcsú Gál Miklóstól (1942–2016)

Gál Miklós 1942-ben Recskén született. Középiskolai tanulmányait a Kazincbarcikai Vegyipari Technikumban végezte, 1961-ben érettségizett. Az iskola egyik legjobb tanulója volt. Iskolatársaira odafigyelt, mindig segített a nehezebb elméleti feladatok megoldásában és a laboratóriumi munka elsajátításában. Laboratóriumi érettségijét helyettesítő féléves kutatómunkáját – az „Új acetyl-salvoeptyl-meghatározás”-t – kiváló eredménnyel végezte. Ezt a munkát tanára, Cornides István professzor egyetemi hallgatói színvonalúnak minősítette.

Gál Miklós az ELTE TTK vegyész szakán (1961–1966) végezte tanulmányait – kiváló előmenetele alapján a Fizikai Kémiai és Radiológiai Tanszék társadalmi ösztöndíjasaként. A tanszéken gyakornok, egyetemi tanársegéd, majd adjunktus besorozásban dolgozott (1966–1975). Az oktatásban és a kutatásban már ezek a korai éveik igen tevékenynek bizonyultak. Két egyetemi jegyzet megírásában is részt vett, egyetemi doktori értekezését 1969-ben védte meg.

Az MTA Izotóp Intézet Fémorganikus Csoportjának munkatársaként (1975–1978) kutatási lehetőségei nagymértékben kiszélesedtek és a fizikai kémiai mérésekben már megszerzett széles körű jártasságát, igényességét sikeresen hasznosította. Munkája és érdeklődése a korszerű Fourier-transzformációs IR-spektroszkópia meghonosításához kapcsolódott.

Az ELTE Általános és Szervetlen Kémiai Tanszékén tudományos munkatársként, majd főmunkatársként dolgozott és oktatott (1978–2001). Létrehozta és vezette a

tanszéki Raman-spektroszkópiai laboratóriumot, amely hazai és nemzetközi elismertséget vívott ki. Kandidátusi értekezése is ebben a témakörben – „Raman-spektroszkópia alkalmazása a szerkezetkutatásban” – született, amelyet 1995-ben védett meg. 1998-ban megpályázta és széles körben elismert, értékelt szakmai tevékenysége révén elnyerte a Széchenyi Professzori Ösztöndíjat.

Fontosabb korai kutatási eredményei – amelyek az MTA Izotóp Intézetében, majd az Általános és Szervetlen Kémia tanszéken készültek – a hazai FT-IR és lézer Raman-spektroszkópia kezdetét jelentették. A szilícium-, higany-, platina-organikus vegyületek szerkezetvizsgálatára, a folyadék-kristályok (MBBA, EBBA) fázisviszonyainak felderítésére, elektródfelületek in situ tanulmányozására és az uranilium szilárd fázisú és oldatbeli koordinációjára vonatkozó eredményei rangos nemzetközi folyóiratokban jelentek meg. Az ELTE-n meghonosította (1987) és eredményesen művelte a magas hőmérsékletű szupravezetők kémiaiáéhoz kapcsolódó kutatásokat. Kezdeményezte (1991) a fullerének (C₆₀) iridium(I)-, valamint vaskomplexeinek Mössbauer-spektroszkópiái és termikus vizsgálatát, az új modellvegyületek előállítására jó hozamú és reprodukálható szintézismódszereket dolgozott ki.

Újszerű anyagok (szervetlen pigmentek, kerámiák prekursorai, festékkompozitok) innovációs és alkalmazott kutatási munkái során a tanszék számos KMB-tanulmányának elkészítéséhez járult hozzá. Ezen tevékenysége során vezette be a mikrohullámú hőkezelésű és a szonokémiai eljárásokat, módszereket dolgozott ki a homogén, monodiszperz, amorf és gömb alakú prekursorok előállítására.

Az egyetemi és tudományos közéletben mindvégig aktívan részt vett. Többek között az ELTE TTK Kari Tanács tagja, a Vegyész Szakbizottság titkára, a Kémiai Tanszékcsoport Tanácsának tagja volt.

A Magyar Kémikusok Egyesületében már a korai évektől tevékenykedett, a Kémikusok Lapjának olvasószervezőjeként sikeresen kamatoztatta sokrétű tudását. Az MTA Szervetlen és Fémorganikus Munkabizottságának aktív tagjaként és sokáig titkáráként is dolgozott, valamint a Szilárdtest és Felületkémiai Munkabizottság munkájában szintén hosszú ideig vett részt.

Tanulmányútjai során több külföldi egyetemen (pl. Lomonoszov Egyetem, Moszkva; Carleton Egyetem, Ottawa; Drexel Egyetem, Philadelphia), kutatóintézetben dolgozott és sikeres együttműködést alakított ki.

Az általa művelt témákban alapos és mély tudás jellemezte. Sokirányú érdeklődése, nyitottsága számos tudományterület felé irányult, ami tudományos tevékenységében is tükröződik. Kollégái felé mindig figyelemmel volt, tanácsokért, szakmai segítségért bármikor fordulhattak hozzá.

Kutatói munkájára széles hazai és nemzetközi együttműködés volt jellemző. Mindig a legfrissebb, élvonalbeli témákon dolgozott. Több mint 80 magyar és főként idegen nyelvű dolgozat, valamint 120 feletti előadás és poszter szerzője, társszerzője.

Előadásokat és laboratóriumi gyakorlatokat tartott vegyész-, gyógyszerész-, fizikus-, mérnökfizikus-, és kémia-x szakos hallgatóknak. Megfelelő tudásszintet elváró, de a nehézségekkel küzdők irányában odafigyelő és segítőkész oktatóként emlékezhetünk rá.

Gál Miklós, az ELTE Kémiai Intézetének tudományos főmunkatársa türelemmel viselt, súlyos betegsége után életének 75. évében, 2016. december 17-én elhunyt. Emlékét megőrizzük.

Raisz Iván